Węgry

SZAZHALOMBATTA

Brzesko podpisało umowę o współpracy miast bliźniaczych z Szazahalombattą 15 marca 1997r., natomiast nieoficjalne kontakty utrzymywane są już od 1993r.

**Szazhalombatta leży na prawym brzegu Dunaju, około 30 km od Budapesztu. Liczy prawie 20 tys. mieszkańców.
Z VII – VI wieku p.n.e. pozostało tam 120 kurhanów („halom”), które dały nazwę dzisiejszemu miastu (Szaz – sto, halom – kurhan). Poza tym można tam znaleźć pozostałości po obozie wojskowym wybudowanym przez Rzymian. W czasie zajęcia tego terenu przez Węgrów, wybudowano tam wioskę w dwóch miejscach: na terenie rzymskiego obozu wojskowego – Bate (druga część nazwy miasta Szazhalom-batta) i obok kurhanów – Szazhalom. Szazhalom po najeździe tureckim zajęli uciekinierzy**

z Serbii, którzy do dzisiejszego dnia tam mieszkają, zachowali swój język i kulturę. Miejscowość od 1903r. używa nazwy Szazhalombatta, połączywszy nazwy obu wiosek. Od lat 60-tych XX wieku rozwija się tam przemysł, wybudowano również elektrociepłownię i rafinerię. Miasto obecnie składa się z trzech części: Starego Miasta, letniskowego Dunafured i Nowego Miasta.

Na teranie dzisiejszej Százhalombatty już cztery tysiące lat temu, w epoce neolitu osiedliły się grupy ludzkie, dostrzegające ich korzystne i piękne położenie. Na terenie Starego Miasta, na rozpościerającym się ponad Dunajem płaskowyżu, ludzie w epoce brązu wybudowali ziemne grodzisko, którego naturalne położenie dawało znaczną obronę. Od północnego wschodu – rzeka , od południa – głęboka dolina, od zachodu natomiast otoczono je wałami ziemnymi. W grodzisku ludzie żyli sześćset lat, nakładające się na siebie warstwy kulturowe osiągają sześć metrów grubości. Ten typ osady (odbudowa zniszczonej osady na poprzedniej) nazywamy tell. W VII- VI w. p.n.e. na naszych terenach pojawiła się wschodnia gałąź kultury halsztackiej . W tej chwili na sześciohektarowym terenie, na którym było cmentarzysko ze 120 kurhanami ważnych osobistości tej kultury, mieści się Park Archeologiczny. Na terenie tego nawet na skalę europejską jedynego w swoim rodzaju skansenu odkryto i na pierwotnym miejscu dokonano rekonstrukcji 2700-letniego kurhanu, który w 1998 roku Arpád Göncz przekazał społeczności. W kurhanie zwiedzający w trakcie efektywnego multimedialnego pokazu z efektami dźwiękowymi i świetlnymi mogą obejrzeć pozostałości przedhistorycznego grobu oraz zapoznać się z ceremonią pogrzebową i systemem wierzeń tamtych czasów.

Dzisiaj w Parku znajdują się wierne kopie domów, palenisk i zagród z epoki brązu i żelaza. Nasi goście mogą zajrzeć w życie codzienne dawnych epok; mają możliwość wypróbowania prastarych rękodzielniczych technik: tkania, przędzenia, lepienia garnków, mielenia zboża, robienia biżuterii czy ogrodzenia. Każdy może skosztować jedzenie sporządzone według starych przepisów albo sam piec placki z uprawianego na teranie Parku Orkisza w zrekonstruowanym piecu. W ramach rekonstrukcji środowiska, również środowisko naturalne zaczęto przywracać do prehistorycznego stanu. Od maja do września, w trzecią niedzielę miesiąca, w Parku Archeologicznym organizują tak zwany „Dzień Rodziny” ze specjalnymi programami: pokazem i nauką rękodzieła, warsztatami, konkursami, spotkaniami ze sławnymi ludźmi, degustacją prehistorycznych placków i innych potraw. Zapoznają nas z każdym okresem historycznym począwszy od epoki brązu aż do średniowiecza.
Na przełomie czerwca i lipca organizowane są Letnie Spektakle Teatralne Na Nowej Scenie. We wrześniu, w Dniu Poświęconym Historii Stroju pokazy, konkursy i warsztaty zapoznają nas z historią ubioru od czasów prehistorycznych do średniowiecza. Dzięki temu szczególnemu skansenowi Százhalombatta stała się naukowym centrum archeologii, co roku są tutaj organizowane konferencje krajowe i międzynarodowe.

Grodzisko i cmentarzysko o pięknej panoramie, będące pod ochroną pod względem archeologicznym i naturalnym jest ważnym skarbem kultury narodowej i europejskiej. Odzyskane w trakcie wykopalisk eksponaty wzbogacają dział archeologiczny i stałą wystawę Muzeum Matrica (czyt. Matrika). Na terenie dzisiejszej dzielnicy Dunafüred znajduje się wybudowana przez Rzymian obóz warowny Matrica, od którego otrzymało nazwę miejskie muzeum. Pozostałości obozu i łaźni rzymskiej są obiektami wartymi obejrzenia.
Dzisiejszy teren miasta w okresie osiedlenia się Węgrów na terenie Polonii był własnością rodziny książęcej. Węgrzy wieś wybudowali w dwóch miejscach: naokoło dawnego rzymskiego obozu powstała później na dwie części rozpadająca się Báte, natomiast na terenia dzisiejszego Starego Miasta powstała wieś Százhalom, gdzie po pogromie tureckim osiedlili się ortodoksyjni Serbowie. Średniowieczny kościół w Dolnej Bata odkryto na terenie obozu rzymskiego w trakcie wykopalisk w 1995 roku. Ważnym zabytkiem Százhalombatty jest słynny z przepięknego ikonostatu serbski kościół ortodoksyjny. Mieszkająca tu ludność serbska do dnia dzisiejszego zachowała swój język i kulturę.
Gmina w 1903 roku otrzymała dzisiejszą nazwę z połączenia dwóch, poprzednio na zmianę używanych nazw Százhalom i Batta. Százhalombatta, odłączywszy się od województwa Fejer w 1949 roku, należy do województwa Pest, prawa miejskie otrzymała w 1970 roku. Gwałtowna urbanizacja gminy rozpoczęła się w latach sześćdziesiątych, równolegle do rozpoczęcia budowy dwóch wielkich zakładów przemysłowych. Ze względu na profil tych zakładów można powiedzieć,że Százhalombatta do dzisiejszego dnia jest jednym z wiodących centrów energetyki.

Dzisiejszy wygląd miasta jest bardzo urozmaicony; osiedla otaczają połączone ze sobą drogami rowerowymi dzielnice domków jednorodzinnych. W mieście w tej chwili żyje prawie 18 tysięcy ludzi, którzy korzystają z najprzeróżniejszych usług

instytucji naszego miasta.
Muzeum Matrica nosi imię dawnego warownego obozu rzymskiego.
W Százhalombatta są liczne tereny wykopaliskowe, dlatego też największym dziełem w zbiorach muzeum jest ciągle wzbogacający się o eksponaty z wykopalisk dział archeologiczny. W trakcie oglądania wystawy odżywają przed nami 4000 lat kultury od epoki brązu do dni dzisiejszych (dział archeologiczny, historyczny, historii lokalnej i etnograficzny). Przedmioty użytkowe, z którymi byli chowani zmarli, kamienie z epigrafami zapoznają nas z życiem, śmiercią, wierzeniami pozaziemskimi tamtych czasów. Obok stałej wystawy organizowanych jest rocznie wiele wystaw tymczasowych, które tematycznie wiążą się z wykładami i programami muzealno-pedagogicznymi.
W Miejskim Centrum Rekreacji dumna z tytułu „Narodowe Miasto Sportu" Százhalombatta daje mnóstwo możliwości do uprawiania sportu i pożytecznego spędzania wolnego czasu. Centrum znajduje się niedaleko od Dunaju, w nastrojowej dzielnicy domków jednorodzinnych. Należy do niego również Kąpielisko Miejskie z pięcioma basenami o różnej wielkości, głębokości i temperaturze. Z 50-metrowego basenu sportowego można korzystać cały rok, baseny dla dzieci i baseny ciepłowodne otwarte są od maja do września. W centrum miasta ulokowano krytą pływalnię im. Jánosa Szalai, z której miłośnicy pływania mogą korzystać przez cały rok. Na terenie Centrum Rekreacji znajduje się mieszcząca 1200 widzów Hala Sportowa, dająca miejsce wielu rozgrywkom krajowym i międzynarodowym. Obok hali wybudowano boisko do piłki nożnej, gdzie dalsze 1200 osób ma zapewnione miejsca siedzące. Poza tym do dyspozycji miłośników sportu i czynnego wypoczynku jest siłownia, kilka trawiastych boisk treningowych, sześć krytych i żwirowych kortów tenisowych, strzelnica, a w Starym Mieście Centrum Rugby.
Instytucje szerzące oświatę też są bardzo urozmaicone.

Odpowiedzialnym za programy kulturalne jest Dom Kultury Przyjaźni. Bardzo popularne są tymczasowe wystawy plastyczne, spektakle teatralne, koncerty nowocześnie wyposażone kino. W Domu Kultury znajduje się mieszcząca 400 widzów sala teatralna.
Ważnym punktem życia kulturalnego miasta jest Biblioteka Miejska im. Bela Hamvas, gdzie obok biblioteki muzycznej, dla dzieci i dla dorosłych, funkcjonuje Miejskie Centrum Internetu i Kawiarnia. Osiemdziesięciotysięczny księgozbiór i wideoteka przyciąga czytelników nie tylko z miasta ale i z okolicy.

Wystawy grup artystycznych i koncerty muzyczne wychowanków Miejskiej Szkoły Artystycznej są bardzo popularne również poza miastem. O wysokim poziomie nauczania świadczy to, że wielu uczniom udało się kontynuować naukę w średnich i wyższych szkołach plastycznych i muzycznych. Ich nauczycielami są aktywni twórczo muzycy i plastycy. Ze Szkoły Artystycznej wyodrębniła się klasa tańca ludowego, wyrosła z niej pracująca jako fundacja Podstawowa Szkoła Artystyczna im. Ferenca Pesovár. Szkoła ta przerosła granice miasta, teraz ponad 400 dzieci zapoznaje się z tradycjami węgierskiego folkloru nie tylko w Százhalombattta , ale i w Diósd i w Érd. Nauczycielami w tej

szkole są bez wyjątku jej absolwenci.
Zespół Tańców Ludowych Forrás (Źródło) powstał w 1984 roku. W ciągu prawie dwudziestu lat działalności stał się znaczącą częścią życia kulturalnego w Százhalombatta. Stworzył tradycję w takim mieście przemysłowym, w którym osiedleni z różnych części Węgier ludzie właściwie już nie strzegli swoich tradycji. Liczba tańczących bezustannie wzrastała, początkowo 120-osobowy zespół liczy ich teraz 600. Tańczą w dwunastu grupach wiekowych i specjalistycznych, począwszy od małych dzieci aż po sześćdziesięciolatków. Z inicjatywy zespołu w wielu szkołach miasta wprowadzono do programu zajęć naukę tańca ludowego, co jest do dzisiejszego dnia ewenementem w skali Węgier. Pracę zespołu uwieńczały ciągłe sukcesy i nagrody. Dzisiaj Forrás zajmuje drugie miejsce na krajowej liście ludowych zespołów tańca. Perfekcja tancerzy została dostrzeżona również za granicą, dowodem tego są zagraniczne sukcesy i ciągłe zaproszenia. Występowali już w 25 krajach prawie wszystkich kontynentów. W 1999 roku zespół otrzymał w Polsce nagrodę publiczności na festiwalu CIOFF.
Budując na tak głębokim życiu folklorystycznym miasta zorganizowano w nim Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny Summerfest i Kiermasz Sztuki Ludowej.
W 2004 roku dziesięciodniowy festiwal i kiermasz był jednym z miejsc zawodów III Światowej Folkloriady (Olimpiada Tańców Ludowych). Wieczorne występy uświetniają coraz poszerzające się programy: pokazy gastronomii i sztuki ludowej, degustacje potraw narodowych, wieczory muzyki poważnej. Wyróżniającym się wydarzeniem tego już słynnego na świat festiwalu jest ceremonia jego otwarcia i zamknięcia. Niezapomnianym przeżyciem dla widzów jest uroczysta gala z występami tancerzy przybyłych z bliższych i dalszych części świata. Każdego sierpnia festiwal przeobraża Százhalombattę w jedną wielka rodzinę. Przed przybywającymi na Summerfest setkami tancerzy i muzyków otwierają się drzwi do domostw százhalombattańczyków.To właśnie mieszkańcy miasta

zapewniają gościom zakwaterowanie, opiekę i pomoc. Dzisiaj Summerfest stał się imprezą regionalną, w organizacji jego biorą udział sąsiednie gminy Tököl, Ráckeve i Tárnek.
W ciągu dwudziestu lat taniec ludowy i ochrona tradycji z niczego stały się wspólną ważną sprawą całego miasta, tworząc swoisty kontrast w znanej z przemysłu energetycznego młodej Százhalombacie. W ten sposób miasto stworzyło własną tradycję opierając się na folklorze tutaj osiedlających się ludzi, którzy przywieźli go ze sobą, ale nie praktykowali. Taniec ludowy i muzyka stał się więzią łączącą generacje ze sobą i z miastem.
Drugą znaną miejską imprezą są Dni Battta, gdzie trzydniowe programy kulturalne, muzyczne i sportowe stanowią dla mieszkańców fantastyczną rozrywkę. W namiotach obok programów oferujemy gościom jedzenie i napoje. Zainteresowani z centrum do centrum Dni Batta mogą przyjechać omnibusem. Dni Batta są jedną z najbardziej ulubionych imprez miasta i okolicy, bierze w nich udział we wrześniu każdego roku 20-30 tysięcy ludzi.

Innym tradycyjnym programem jest Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych oraz Międzynarodowe Spotkania i Zawody Chorów.

Százhalombatta jest miastem kościołów. W Starym Mieście przy ulicy Szant László znajduję się serbski ortodoksyjny kościół z XVIII wieku. Otwarty jest dla zwiedzających w dni świąt miejskich i narodowych oraz w czasie liturgii. Przy tej samej ulicy stoi dawny kościół katolicki.
Plac Szent István (Świętego Stefana) zdobi projektowany przez Imre Makovecz kościół katolicki pod wezwaniem świętego Stefana oraz Kościół reformatorski (kalwiński), wybudowany na podstawie planów József Finta. Obydwa kościoły łączą w sobie klasyczne i nowoczesne elementy architektoniczne. Dzięki pięknym wnętrzom, wspaniałej akustyce i otwartości księży odbywa się tam wiele koncertów muzyki poważnej i występów chórów.
Obydwa kościoły można zwiedzać w dni świąteczne oraz w dni powszednie w czasie liturgii.
Rok milenijny samorząd uczcił postawieniem pomników na placach publicznych. Jednym z nich jest monumentalny pomnik świętego Stefana dzieła rzeźbiarza Petera Szabolcs. Dzięki ozdobnej studni pracy rzeźbiarza Jánosa Nemeth i głównego architekta Károlya Szerdahelyi , plac świętego Stefana stał się ulubionym nastrojowym miejscem spotkań i wypoczynku.

Kontakt: Polgarmester
Vezér Mihály
Tel. 0036 2354 2101
e-mail : polghiv@mail.battanet.hu
www.battanet.hu

Adres: Węgry
2441 Szazhalombatta
Szent Istvan ter.3 PF. 14

Źródło: https://www.brzesko.pl/artykul/64,wegry

Data wydruku: 2026-10-31 20:22:50